BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskola
Minőségbiztosítási Terv

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ), valamint a Doktori Iskola működési szabályzata rögzíti. Az alábbiakban részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban megjelenő kötelező minőségbiztosítási elemekre (2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, 2015. évi CCVI. törvény, a doktori iskolákról, a doktori eljárás rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet, valamint a MAB doktori képzésre vonatkozó határozatai).

A Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) jelen minőségbiztosítási szabályzata követi az Országos Doktori Tanács (http://www.doktori.hu/cikk_file/minosegbiztositas_doktori_kepzesben_fokozatszerzesben_2013.doc) ajánlását, és a doktori képzés és a fokozatszerzés hat kiemelt fázisának szabályozásán keresztül kívánja elérni, hogy a Doktori Iskola egészének minősége stabil és magas szintű legyen. E kiemelt fázisok: a doktori témák meghirdetése, felvétel a doktori képzésre, a doktori képzés tantárgyainak meghatározása, a hallgatói előrehaladás monitoringja, a PhD fokozatszerzési eljárás, valamint a PhD fokozatszerzés követelményei.

Doktori témák meghirdetése

(1) A Doktori Iskola minden év elején PhD témajavaslatokat kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő intézményektől. Az egyes témajavaslatokhoz meg kell adni a témakiírók adatait is. A Doktori Iskola tanácsa (DIT) minden témát értékel, és csak azok meghirdetéséhez járul hozzá, amelyeknél biztosított a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, és reálisnak ítéli, hogy 4-5 éven belül benyújtható lesz egy színvonalas disszertáció.

(2) A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a Doktori Iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. (Lásd a DI SzMSz-ében.) A témakiírók korábbi témavezetéseinek értékelésével el kell kerülni, hogy a hallgatók sorozatosan eredménytelen témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

(3) A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témák és a témavezetők adatlapjai megtekinthetők a www.doktori.hu lapon és a Doktori Iskola honlapján. A felvételi követelményekről és a Doktori Iskolába felvettek névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

(4) Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer és beiratkozik a doktori iskolába. Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelöltek fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges a DIT által elfogadott és az EHBDT előzetes hozzájárulásával meghirdetett témakiírás alapján. Egy témavezető egyidejűleg

legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja, és csak *különlegesen indokolt esetben* (melléklet) tartozhat egy témavezetőhöz 3-nál több doktorandusz hallgató.

Felvétel a doktori képzésre

(1) Doktori képzésbe csak a www.doktori.hu lapon meghirdetett pályázatra történő jelentkezéssel, sikeres felvételi bizottsági meghallgatás után lehet bekerülni. A Doktori Iskola évente (március) kibocsátja a felvételi ***pályázati felhívás***t, amely tartalmazza témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit.

(2) A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény). A felvétel formai követelménye a legalább jó minősítésű diploma, valamint a megfelelő nyelvtudás igazolása.

(3) A felvételi meghallgatás (június) célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi a DIT által kijelölt Felvételi Bizottság előtt zajlik.

(4) A felvételi folyamat a Doktori Iskola és a Kar számos személye és testülete által kontrollált: A Felvételi Bizottság jelentése alapján a DIT javaslatot tesz a Kar Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

Doktori képzés

(1) A tárgyak képzésbe történő elfogadásáról, illetve a tárgykínálat felújításáról a DIT dönt. A képzési terv legalább háromévenként felülvizsgálandó.

(2) A Doktori Iskola oktatói alkalmasságát a DIT folyamatosan kontrollálja: a Doktori Iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket a DIT adott időszakra alkalmasnak tart a Doktori Iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására. A Doktori Iskola oktatói megjelennek az iskola ODT adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában is oktat, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik.

(3) A doktori témakiírás és a fokozatszerzés publikációs követelményei tartalmazzák az önálló kutatómunkával kapcsolatos elvárásokat. Minden doktorandusz évente legalább egy szakmai előadást tart kutatási eredményeiről, lehetőleg idegen nyelvű fórumon. A Doktori Iskola elősegíti, hogy a hallgató a képzés során eljusson olyan külföldi egyetemre/intézetbe, ahol témájához kapcsolódó kutatások folynak.

(4) A Doktori Iskola aktuális képzési tervéről, illetve tantárgyairól és oktatóiról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

Hallgatói előrehaladás monitoringja

(1) A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkabeszámolók (BME TVSZ 27.§ 1. és 8. pont) és az évente (május-júniusban) megrendezett PhD Beszámoló Konferencia alapján. A DIT külön is figyelemmel kíséri a hallgatók teljesítményeinek azon elemeit, amelyek a fokozatszerzési eljárás megindításához szükségesek, és a hallgatók sikeres felkészülését a fokozatszerzésre mérföldkövek kijelölésével segíti. (Lásd a *Tájékoztató az elsőéves hallgatóknak* című dokumentumot a honlapon: http://www.filozofia.bme.hu/doctoral_school)

(2) A szemeszterenként benyújtandó munkabeszámoló a Doktori Iskola honlapjáról letölthető nyomtatvány szerint tartalmazza a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (beleértve a PhD témakörében készült publikációkat, konferencia és szemináriumi előadásokat).

(3) A Beszámoló Konferencián a hallgatók bemutatják a megelőző évben végzett munkát, hogyan állnak a fokozatszerzés feltételeinek teljesítése szempontjából (mi teljesült már, mi van még hátra), és ennek tükrében mit terveznek a következő évre.

(4) A DIT értékelése alapján a Kar Dékánja a tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott hallgatókat átsorolhatja az önköltséges képzésbe (BME TVSZ 27.§ 9. pont).

(5) A DI az egyetemen alkalmazott egységes monitoring eljárással nyomon követi a fokozatot szerzett hallgatók életútját. Ennek eredményét a DI időszakos önértékeléseiben a www.doktori.hu adatbázisában hozza nyilvánosságra, illetve a honlapján teszi közzé (http://www.filozofia.bme.hu/doctoral_school). Az önértékelés tartalmazza a képzésre vonatkozó egyéb statisztikai adatokat is (hallgatói létszámadatok, átlagos fokozatszerzési idő, fokozatszerzési arány stb.).

Fokozatszerzési eljárás

(1) A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 15.§ - 23.§. Az eljárást lefolytató testület a Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskola Habilitációs Bizottsága és Doktori Tanácsa (HBDT), melynek tagjai a tudományág magasan kvalifikált szakemberei: a tagok kétharmada egyetemi tanár, az egyetemi tanári kinevezéssel nem rendelkezők pedig dr. habil. vagy az MTA doktora címmel rendelkeznek.

(2) A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A vitában a dolgozatot legalább egy külső, legalább doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete az opponensi vélemény. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.

(3) Az értekezés benyújtása után – a HBDT által kijelölt – Bíráló Bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a teljes eljárási anyagot. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védés előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a tézisfüzet nyilvánossá válik a www.doktori.hu lapon.

(4) A bírálókhoz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a Bíráló Bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

PhD fokozat követelményei

(1) A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ részletesen szabályozza. Ezen belül szabályozza a fokozatszerzési ***eljárás megindításának*** feltételeül szolgáló általános publikációs minimum követelményeket (BME DHSZ 15§ 5. pont.).

(2) A ***fokozat megszerzéséhez*** – a BME DHSZ 15.§ (6) szerint – a tudományági HBDT által kidolgozott, a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő, részletes doktori követelményrendszernek is eleget kell tenni a disszertáció benyújtásakor. A HBDT által kidolgozott fokozatszerzési követelményrendszert – a BME DHSZ 7.§ (7) g) szerint – az EHBDT-nek jóvá kell hagynia. Ezt a követelményrendszert a HBDT rendszeresen felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja.

(3) Ha a fokozatszerzési követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 3 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

(4) Az aktuális követelményrendszer (MAB előírás szerint) része a Doktori Iskola Működési Szabályzatának, így elérhető a www.doktori.hu adatbázisban, de közvetlenül is elérhető a Doktori Iskola honlapján. (http://www.filozofia.bme.hu/doctoral_school)

(5) A saját eredményeket közlő publikációkat a tézispontokhoz kell rendelni, és ezekről a Doktori Iskola által meghatározott formában társszerzői lemondó nyilatkozatot kell kérni. A fokozat megszerzésének feltétele, hogy a tézispontokhoz rendelt publikációk eleget tegyenek a Doktori Iskola részletes publikációs követelményrendszerének is.

Záró megjegyzések

A Doktori Iskola minőségbiztosítási szabályzata az alábbi minőségbiztosítási elvek érvényesülését kívánja elérni:

Szakmai kontroll
A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a tudományos közvélemény kontrollját.

Nyilvánosság
A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára legyenek széleskörűen nyilvánosak.

Visszacsatolás
A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a Doktori Iskola különböző testületeinek tagjai kapjanak folyamatos visszajelzést tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

Egyéni felelősség
Egyértelműen tisztázott legyen, hogy a doktori képzésben részt vevők körében kinek mi a feladata és miért felelős.

Dokumentálás
A doktori képzéssel és fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A minőségirányítási rendszer működtetése csak minimálisan adminisztratív terhet rójon a képzésben és a fokozatszerzési eljárásokban részt vevő oktatókra és kutatókra.

Budapest, 2016. június 30.

Dr. Forrai Gábor

a Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskola vezetője

Melléklet:

1. *Kiegészítő értelmezések*

Kiegészítő értelmezések

3 doktorandusz témavezetése:

A korlátozást, hogy egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja a fokozatszerzési eljárás megindítása feloldja, azaz a doktorjelölt irányítása már nem korlátozza új hallgató felvételét.

Különlegesen indokolt eset:

Ahol a minőségbiztosítás jogszabályokban nem rögzített, vagy annál szigorúbb feltételt támaszt, az EHBDT kivételesen engedélyezheti a követelmény teljes vagy részleges, illetve – jogszabályban rögzített követelmény esetén – legfeljebb a jogszabályban rögzített mértéknek megfelelő mértékűre módosítását. EHBDT engedély a tudományági testület (HBDT, DIT) írásban benyújtott, részletesen indokolt javaslata alapján adható.